

Sari Sarkomaa kok ym.

Kirjallinen kysymys kiusaamisen ja väkivallan ehkäisystä sekä poistamisesta koulussa ja lasten sekä nuorten arjessa

Eduskunnan puhemiehelle

Sipilän hallitus asetti 24.11.2016 työryhmän pohtimaan kiusaamisen ehkäisyä ja koulurauhaa (Dnro 66/040/2016). Työryhmän tehtävä kattoi varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen koulutuksen. Työryhmän väliraportti julkaistiin 21.4.2017 (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:12).

Väliraportin jättämisen jälkeen työryhmä jatkoi työskentelyä toimenpide-ehdotusten muodostamiseksi.

Kiusaamisen ehkäisy sekä työrauhan edistäminen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella -loppuraportti julkaistiin 16.3.2018 (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2018:16).

Työryhmän tehtävänä oli tehdä esitykset kiusaamiseen puuttumisesta sekä hyvinvointia ja työrauhaa edistävästä toimista. Työryhmä esittää kehittämissuhteita, jotka liittyvät muun muassa lainsäädännön muutostarpeisiin, toimintakulttuurin muutokseen ja monialaisen yhteistyön kehittämiseen sekä informaatio-ohjaukseen. Työryhmä esittää muun muassa kansallisen vaikuttavien kiusaamisen ehkäisemisen, hyvinvointia ja työrauhaa lisäävien menetelmien arviointielimen perustamista Suomeen. Ehdotettu toimielin toimisi kanavana, jonka avulla levitettäisiin tietoa vaikuttaviksi todetuista menetelmistä. Se kokoaa kasvattajille sekä opetuksen ja koulutuksen järjestäjille luotettavaa, kattavaa, ajankohtaista ja käytännönläheistä tietoa siitä, millaisilla menetelmillä hyvinvointia ja työrauhaa voidaan edistää parhaalla mahdollisella tavalla.

Työryhmän ehdotuksilla pyritään turvaamaan jokaisen lapsen ja nuoren turvallisuus ja hyvinvointi hänen osallistuessaan varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen.

Rehtoreilla, opettajilla ja kouluyhteisöllä ei ole nykyisellään riittäviä keinoja puuttua koulussa sattuviin kiusaamis- ja väkivaltatapauksiin. Työrauhatyöryhmä esitti raportissa useita toimenpiteitä, muun muassa ehdotuksen opetuksen epäammatillisuudesta kahdeksi päiväksi.

Opettajien ammattijärjestö (OAJ) on toistuvasti vaatinut päättäjiltä toimia koulussa tapahtuvan väkivallan torjumiseksi. OAJ on esittänyt muutosta, jossa koulun rehtori voisi evätä toiselle väkivaltaa tehneeltä oppilaalta oikeuden tulla kouluun. Epäämisen kesto olisi korkeintaan kolme päivää. Väkivaltaa tehnyt olisi nämä päivät oppilashuollon piirissä. Hänellä olisi velvollisuus

Kirjallinen kysymys KK 741/2020 vp

osallistua oppilashuollon järjestämiin tukitoimiin, esimerkiksi selvittää tapahtunutta psykologin ja kuraattorin kanssa. Uhrille ja hänen perheelleen välittyisi viesti, että asiaan on puututtu välittömästi. Uhrillakin olisi mahdollisuus tulla kouluun, jos fyysiset tai psyykkiset vammat sitä eivät estä.

Epäämisoikeuden lisäksi OAJ on esittänyt useita muita toimia kiusaamisen torjumiseksi. OAJ:n mielestä rehtorilla pitäisi selkeissä tilanteissa olla mahdollisuus erottaa oppilas koulusta määräaikaaisesti. Nytkin määräaikainen erottaminen on mahdollista mutta vaatii monijäsenisen toimielimen päätöksen ja vie aikaa.

Lisäksi OAJ esittää, että aluehallintovirastoille (AVI) säädetään oma-aloitteinen puuttumisoikeus, jos herää epäily, että opetusta ei järjestetä lainsäädännön mukaisesti. Tällöin AVI voisi pitkittyneissä kiusaamistapauksissa ilman kanteluitakin puuttua tilanteeseen ja selvittää, ovatko tehdyt toimet riittäviä. Varhaiskasvatuksessa aluehallintovirastoilla on jo puuttumis- ja tarkastusoikeus. Ei ole yhdenvertaista, että perusopetuksessa sitä ei ole.

OAJ on ilmaissut vahvan huolen siitä, mikä vaikutus sote-maakuntauudistuksella on oppilashuollon toimintaan ja myös kiusaamisen ehkäisyyn. Sote-uudistus on siirtämässä oppilashuollon maakuntien vastuulle pois kunnilta. Päättäväältä kuraattorin ja psykologin resurssien käytöstä ei olikaan enää opetustoimessa vaan maakunnassa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtynyt väkivallan, häirinnän ja kiusaamisen ehkäisemiseksi sekä työrauhan ja hyvinvoinnin edistämiseksi varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella,

mihin toimiin hallitus ryhtyy Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisun 2018:16 Kiusaamisen ehkäisy sekä työrauhan edistäminen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella loppuraportin ehdotuksien toimeenpanemiseksi,

millä keinoin hallitus aikoo ennaltaehkäistä ja kitkeä koulupäivän jälkeen ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa lapsiin ja nuoriin kohdistuvaa häirintää, kiusaamista ja väkivaltaa,

mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta rehtoreilla olisi oikeus evätä määräaikaaisesti toiselle väkivaltaa tehneeltä oppilaalta oikeuden tulla kouluun,

mitä hallitus aikoo tehdä, jotta aluehallintovirastoille (AVI) säädetään oma-aloitteinen puuttumisoikeus, jos herää epäily, että opetusta ei järjestetä lainsäädännön mukaisesti,

miten hallitus varmistaa oppilashuollon toimivuuden, jos sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa toiminnot siirretään maakuntahallinnon alaisiksi,

mihin asiantuntijatietoon perustuu hallituksen aie siirtää oppilashuolto maakuntahallintoon ja poistaa asiasta päätösvalta opetustoimelta ja kunnilta ja

Kirjallinen kysymys KK 741/2020 vp

mitä vaikutuksia hallitus arvioi oppilashuollon siirrolla maakuntahallinnon vastuulle olevan yksityiskoulujen oppilashuoltoon ja sen toimivuuteen?

Helsingissä 9.10.2020

Sari Sarkomaa kok
Mia Laiho kok
Sari Multala kok
Ville Kaunisto kok
Paula Risikko kok